Dosarul nr. 2-17544/2025

H O T Ă R Â R E
în numele Legii

Dispozitivul hotărârii pronunţat
La data de 30 iunie 2026 *municipiul Chişinău*

Judecătoria Chişinău, sediul Centru Instanţa compusă din:
Preşedintele şedinţei, judecătorul *Eugenia Culinca*
Grefier *Vanesa Malcic*

examinând în şedinţă de judecată publică cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ***** către Întreprinderea Municipală „Combinatul Servicii Funerare” şi ***** cu privire la constatarea valabilităţii transmiterii dreptului de folosinţă,

constată
ÎN FAPT:

În motivarea acţiunii reclamantul a indicat că, la 25 octombrie 2011, pârâtul ***** a devenit titularul iniţial al Autorizaţiei nr. 041817, prin care i-a fost conferit dreptul de arendă şi folosinţă asupra locului de veci situat în cimitirul „Covac”, cartierul *****4.

***** a menţionat că, a procurat la data de 3 februarie 2015 dreptul de arendă şi folosinţă asupra locului de veci situat în cimitirul „Covac”, cart.*****4, de la *****, titularul iniţial al Autorizaţiei nr. 041817 din 25.10.2001. Tranzacţia a fost consemnată prin „Договор передачи погребалъного склепа” (Chitanţă), prin care ***** a confirmat primirea sumei de 40.000 MDL şi a declarat că nu are pretenţii faţă de subsemnatul.

Astfel, reclamantul a enunţat că, de la data achiziţiei, a achitat şi continui să achite integral lui ***** taxele de arendă şi de întreţinere a locului de veci, asumându-şi toate obligaţiile aferente. Mai mult, la data de 15 aprilie 2022, pe acest loc de veci a fost înmormântată soţia sa, *****, fapt atestat prin Certificatul de deces şi înregistrarea efectuată pe autorizaţia existentă.

În ciuda faptului că este beneficiarul de facto al dreptului de folosinţă şi că a îndeplinit toate obligaţiile pecuniare, ÎM „Combinatul Servicii Funerare” a refuzat, prin răspunsul la cererea prealabilă din 11 iunie 2025, să modifice titularul autorizaţiei şi să elibereze o nouă autorizaţie pe numele său. Acest refuz este nejustificat şi contravine principiilor generale de drept, bunurilor moravuri şi actelor normative în vigoare.

În opinia reclamantului, tranzacţia dintre el şi ***** reprezintă o manifestare a libertăţii contractuale, prin care un drept patrimonial (dreptul de folosinţă asupra unui loc de veci, care implică obligaţii pecuniare şi, implicit, o valoare economică) a fost transferat. Codul Civil permite încheierea oricăror contracte care nu contravin legii. Actul de transmitere a dreptului de folosinţă nu este interzis de legislaţia în vigoare şi, prin urmare, este valabil. Chiar dacă nu este un contract de

locaţiune clasic, dreptul de folosinţă asupra unui loc de veci, conferit printr-o autorizaţie de arendă pe termen nelimitat, reprezintă un drept patrimonial care poate fi transmis.

Consideră reclamantul că, a preluat atât drepturile, cât şi obligaţiile aferente (achitarea arendei şi întreţinerea locului), demonstrând o executare diligentă a obligaţiilor contractuale de arendă până în prezent, aspect ignorat de pârât.

Reclamantul a adăugat că, pârâtul *****, deşi a primit mijloacele băneşti, s-a eschivat de la continuarea executării formalităţilor necesare şi evită orice discuţie cu reclamantul, fapt care a lăsat reclamantului doar calea judiciară pentru a-şi apăra drepturile.

Întru argumentarea poziţiei juridice, reclamantul a susţinut că a achitat taxele de arendă şi întreţinere, asumându-şi integral obligaţiile aferente, conform art. 1264 şi 1296 Cod civil. În plus, la 15 aprilie 2022, pe acest loc a fost înmormântată soţia sa, *****, fapt consemnat oficial. Astfel, prin aplicarea art. 1382 Cod civil, relaţia contractuală cu Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" a fost acceptată tacit şi prelungită pe termen nedeterminat.

Cu toate acestea, la cererea prealabilă adresată Î.M. „Combinatul Servicii Funerare", prin răspunsul din 11 iunie 2025, întreprinderea a refuzat nejustificat modificarea titularului şi eliberarea unei noi autorizaţii, deşi art. 1042 Cod civil recunoaşte acceptarea tacită a continuării raportului juridic. Potrivit art. 438 şi 439 Cod civil, orice persoană interesată poate solicita rectificarea înregistrărilor care nu corespund situaţiei juridice reale. În speţă, Registrul trebuie actualizat pentru a reflecta adevăratul titular – reclamantul.

Raportul dintre Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" şi arendaşi se încadrează în dispoziţiile art.1251 şi următoarele din Codul civil privind contractul de locaţiune şi arendă, care permit transmiterea drepturilor prin cesiune (art.1270) şi menţinerea valabilităţii contractului în caz de deces (art.1278). Conform art.1280, dacă relaţiile contractuale continuă după expirarea termenului, contractul se consideră prelungit pe termen nedeterminat.

Reclamantul a menţionat că, Regulamentul funcţionării cimitirelor (Decizia Consiliului Municipal nr. 4/11 din 15.04.2010) şi Hotărârea Guvernului nr. 1072/1998 nu conţin interdicţii privind transmiterea dreptului de folosinţă. Pct.3.5 şi 3.7 din Regulament permit trecerea lotului către alt membru al familiei sau moştenitor. Prin analogia legii şi a dreptului (art. 6 Cod civil), în lipsa unei reglementări exprese, se aplică dispoziţiile privind locaţiunea şi arenda, care permit cesiunea şi transmiterea dreptului de folosinţă.

În susţinerea faptului că dreptul asupra locului de veci a fost acceptat atât de titularul iniţial, cât şi de ÎM „Combinatul Servicii Funerare", reclamantul a menţionat că, pe certificatul de deces al soţiei sale, *****, eliberat de autorităţile germane, a fost aplicată ştampila întreprinderii pârâte. Această menţiune demonstrează că, pârâtul a recunoscut implicit calitatea sa de persoană îndreptăţită să utilizeze locul de veci şi a acceptat efectuarea înmormântării, fapt ce confirmă transmiterea dreptului de folosinţă şi acordul părţilor privind schimbarea posesorului locului.

Reclamantul a reţinut că, deşi, Regulamentul funcţionării cimitirelor din oraşul Chişinău, aprobat prin Decizia Consiliului mun. Chişinău nr. 4/11 din 15 aprilie 2010, stabileşte condiţiile de arendă, nu interzice expres transmiterea dreptului de folosinţă asupra unui loc de veci între persoane. art. 3.7 prevede că „Fiecare beneficiar poate avea cel mult 3 loturi destinate înmormântării pe un termen nelimitat…". Refuzul pârâtului de a înlocui contractantul înregistrat, în condiţiile în care beneficiarul de facto este subsemnatul şi sunt îndeplinite toate obligaţiile, constituie o aplicare restrictivă şi nejustificată a acestor prevederi, care nu ţine cont de realitatea juridică şi socială. Interpretarea conform căreia dreptul de arendă ar fi netransmisibil, în lipsa unei prevederi exprese, contravine principiilor generale de drept civil.

Scopul Regulamentului este de a asigura buna administrare a cimitirelor, iar schimbarea titularului autorizaţiei, în condiţiile în care drepturile şi obligaţiile sunt asumate şi respectate, nu afectează acest scop.

De asemenea, reclamantul a invocat Regulamentul cu privire la cimitire, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1072 din 22 octombrie 1998, acest act normativ, la fel ca Regulamentul Cimitirelor, nu conţine interdicţii exprese privind transferul drepturilor de folosinţă asupra locurilor de veci. Prin urmare, în lipsa unei interdicţii clare, prevalează principiile Codului Civil referitoare la transmiterea drepturilor patrimoniale.

Totodată, reclamantul a evidenţiat dreptul la respectarea vieţii private şi de familie, prevăzut de art. 8 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului. Şi, deşi, la prima vedere, dispoziţiile art. 8 CEDO nu par direct aplicabile, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a extins sfera de protecţie a acestui articol pentru a include aspecte legate de respectul faţă de persoanele decedate şi locurile de înmormântare, acestea fiind considerate parte a identităţii şi tradiţiilor familiale. Prin refuzul nejustificat de a recunoaşte dreptul de folosinţă al reclamantului asupra locului unde este înmormântată soţia acestuia, ÎM „Combinatul Servicii Funerare" afectează dreptul său la respectarea vieţii de familie şi a tradiţiilor funerare. Recunoaşterea legală a calităţii de titular al locului de veci este esenţială pentru exercitarea deplină a acestui drept fundamental.

Argumentarea bazată pe art. 8 CEDO subliniază importanţa dreptului subiectiv dedus judecăţii. Dreptul la respectarea vieţii private şi de familie, garantat de art. 8 CEDO şi consacrat în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului (cauzele *Hadri-Vion c. Elveţiei şi Elli Poluhas Dödsbo c. Suediei*), protejează legătura afectivă şi culturală cu locurile de înmormântare ale persoanelor apropiate. Refuzul pârâtului constituie o ingerinţă disproporţionată în acest drept fundamental.

Prin urmare, prin prezenta acţiune, reclamantul ***** a solicitat:

- Constatarea valabilităţii transmiterii dreptului de folosinţă asupra locului de veci menţionat de la ***** către *****;

- Obligarea ÎM „Combinatul Servicii Funerare" la modificarea datelor în Registrul său, în sensul înregistrării subsemnatului, *****, în calitate de titular al dreptului de folosinţă;

- Obligarea ÎM „Combinatul Servicii Funerare" la eliberarea unei noi autorizaţii de arendă a locului de veci pe numele *****.

Poziţia pârâtei - Întreprinderea Municipală „Combinatul Servicii Funerare".

La 31 decembrie 2025, prin intermediul poştei electronice, Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" a depus referinţă asupra acţiunii înaintate de reclamantul *****, prin care a solicitat respingerea acesteia ca fiind neîntemeiată, din următoarele considerente.

În activitatea sa, Î.M. „Combinatul Servicii Funerare", conform competenţelor delegate de actele normative în vigoare, din domeniu, se conduce de Legea nr. 246 din 22.11.2017 *cu privire la întreprinderea de stat şi întreprinderea* municipală, Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.1072 din 22 octombrie 1998 *despre aprobarea Regulamentului cu privire la cimitire,* Decizia Consiliului municipal Chişinău nr. 4/11 din 15.04.2010 *cu privire la aprobarea Regulamentului funcţionării cimitirelor din oraşul Chişinău*.

Pârâta a indicat că, relevante speţei sunt şi prevederile pct. 1 pct. 16 din Hotărârea Guvernului nr. 1072 din 22.10.1998, subliniind că, Regulamentul cu privire la cimitire prevede forma obligatorie a contractului de transmitere a cavoului de către concesionar, în timpul vieţii, şi anume – donaţia.

Pârâta a menţionat că, pentru bunurile imobile (cavoul fiind la fel un bun imobil) se solicită de fiecare dată respectarea formei autentice a contractului de vânzare-cumpărare a unui bun imobil, ceea ce înseamnă că contractul trebuie încheiat în faţa unui notar public şi autentificat de acesta. Acest proces este unul obligatoriu pentru a asigura validitatea şi eficacitatea contractului.

Partea pârâtă consideră că, reclamantul, în acţiunea sa, nu a prezentat dovada încheierii unui contract de donaţie a cavoului, încheiat valabil şi autentificat notarial ori recipisa anexată în acţiune

nu prezintă o valoare probantă în acest sens, fiindcă nu corespunde criteriului legal de formă şi nici nu se cunoaşte exact cine este autorul înscrisului dat.

În partea ce ţine de afirmaţia reclamantului despre faptul achitării plăţii pentru arenda locului, s-a precizat că, de fapt, ***** nu a achitat arenda locului, dar numai taxa anuală de întreţinere a cimitirului pentru anii 2022 - 2025, în interesul concesionarului de fapt al autorizaţiei cu nr. 041817, ori pentru anii 2011 – 2021 taxele de întreţinere au fost achitate integral de însăşi concesionarul certificatului de arendă – *****, fapt confirmat de însăşi copiile de plată prezentate de reclamant. Plata de arendare a lotului la cimitir este distinctă de plata taxelor de întreţinere a cimitirului.

Mai mult ca atât, potrivit pct. 3.16 al Deciziei CMC nr. 4/11 din 15.04.2010 „*Guvernul Republicii Moldova, Primăria sau orice persoană juridică sau fizică are dreptul să achite total sau parţial taxa pentru lot”.* Astfel, afirmaţia precum că, plata taxei de întreţinere în interesul concesionarului drept conduce la dobândirea cărora drepturi de proprietate asupra cavoului este eronată în esenţa sa şi nu poate fi reţinută. Prevederea enunţată acordă dreptul oricărei persoane fizice sau juridice de a acţiona în interesul unui terţ în vederea achitării taxelor necesare, aferente lotului de înhumare, stingerii datoriilor existente la capitolul plăţilor de întreţinere a cimitirelor, fără a afecta într-un fel sau altul natura raporturilor dintre beneficiarii autorizaţiilor şi Î.M. Combinatul Servicii Funerare.

De asemenea, pârâta a indicat că, la data înregistrării înmormântării defunctei - *****, la 10 aprilie 2022, în cadrul administraţiei cimitirului „Sf. Lazăr”, municipiul Chişinău, strada Doina 189, s-a prezentat *****, concesionar al autorizaţiei cu nr. 041817, eliberată la 25 octombrie 2011, cu solicitarea de a înhuma în cavou, ce-i aparţine lui, de tip familial, din sectorul 116, rândul 5, locul 3, parte stângă pe ruda sa apropiată – *****. Informaţii despre decizia de încheiere a tranzacţiei de înstrăinare a cavoului către *****, nu au fost comunicate reprezentanţilor Î.M. „Combinatul Servicii Funerare”.

Totodată, solicitarea de a-l prezenta pe ***** la Î.M. „Combinatul Servicii Funerare”, pentru efectuarea formalităţilor de rigoare este lipsită de raţionamente ori întreprinderea municipală nu are atribuţii de constrângere a cetăţenilor şi nici nu este în drept să determine pe cineva să încheie anumite acte juridice de drept civil în interesul unui terţ. În caz contrar, vorbim despre imixtiuni în libertăţile fundamentale ale persoanei: libertatea de contractare şi libertatea de deplasare.

În acest sens, pârâta i-a sugerat reclamantului să se adreseze organelor de drept competente, în limitele drepturilor lezate.

Într-un final, relaţiile dintre ***** şi ***** nu au fost cunoscute Î.M. „Combinatul Servicii Funerare”, acestea sunt raporturi de natură privată şi urmează a fi tratate ca atare.

Argumentul reclamantului privind recunoaşterea dreptului asupra locului de veci prin faptul aplicării ştampilei întreprinderii pe partea de verso a certificatului de deces (eliberat de autorităţile germane), pe numele defunctei *****, nu poate fi nici el reţinut, deoarece ştampila respectivă este un rechizit specific, facultativ, cu caracter informativ aplicat pe actul de deces, de către Combinat. Aceasta nu este de strictă evidenţă, nu se aplică pe actele oficiale emise de către întreprindere, conţine doar rubrici cu date despre: data şi ora înhumării, locul înhumării (cimitir, sector, rând, loc, parte) şi numărul autorizaţiei locului de înhumare, pentru facilitarea orientării la cimitir şi găsirea mormântului de către rude.

Totodată, pârâta a enunţat că, ştampila constituie un element de verificare şi confirmare a îndeplinirii tuturor procedurilor necesare pentru înhumare la cimitir. Fiind unul dintre cele mai mari cimitire din Europa, cimitirul „Sf. Lazăr” are mai multe puncte de acces, iar portarii, angajaţi ai întreprinderii, permit accesul la cimitir doar a procesiunilor funerare care prezintă actul de deces cu aplicarea ştampilei respective. Accesul este permis numai în baza confruntării listelor zilnice de înhumări cu certificatele de deces pe verso-ul cărora este aplicată ştampila menţionată. Astfel, ştampila reprezintă un element tehnic de protecţie împotriva înhumărilor neînregistrate de către

administraţia cimitirului respectiv. Aceasta nu este o ştampilă autorizată care se aplică pe actele oficiale ale întreprinderii sau în corespondentă, are o formă dreptunghiulară, nu este de strictă evidenţă şi nicidecum nu se aplică pentru recunoaşterea drepturilor beneficiarilor de locuri de înhumare, fapt ce poate fi uşor verificat de instanţă prin confruntarea cu ştampila aplicată pe autorizaţia cu nr. 041817, eliberată lui *****.

Dat fiind încălcate prevederile de la pct. 16 ale Hotărârii de Guvern nr. 1072 din 22.10.1998 *despre aprobarea Regulamentului cu privire la cimitire,* precum şi cele de la pct. 3.5 al Deciziei CMC nr. 4/11, din 15.04.2010, cu privire la *aprobarea Regulamentului funcţionării cimitirelor din oraşul Chişinău,* conform cărora *„Posesorul certificatului de arendă dispune de lotul arendat numai în scop cărora de înhumare. Lotul arendat poate trece în posesia unei alte persoane, dacă acesta este membru al familiei arendaşului la decizia lui sau cu moştenire. Arendaşul îşi asumă responsabilitatea pentru întreţinerea mormântului şi a lotului”,* iar, în speţă, nu este demonstrată nici o legătură de rudenie dintre ***** – posesor al certificatului de arendă şi *****.

Poziţia participanţilor la proces expusă în şedinţa de judecată.

În şedinţa de judecată, *reprezentantul reclamantului ***** – avocatul Ion Cerga* a susţinut pe deplin cererea de chemare în judecată şi a solicitat admiterea acesteia în sensul formulat, în baza temeiurilor de fapt şi de drept indicate în acţiune şi pledoariile anexate la materialele cauzei *(f.d. 67-69).*

În şedinţa de judecată, *reprezentantul pârâtei – ÎM „Combinatul de Servicii Funerare”, Mihail Grumeza* a pledat pentru respingerea acţiuni formulate de *****, susţinând caracterul neîntemeiat al acesteia, în baza temeiurilor de fapt şi de drept indicate în referinţă anexată la materialele cauzei.

În şedinţa de judecată, *pârâtul –* ***** nu s-a prezentat. Deci, având în vedere lipsa citării legale a acestuia, instanţa de judecată a dispus, în temeiul art. 108 din Codul de procedură civilă, citarea publică a pârâtului.

Astfel, la 5 iunie 2026, reprezentantul reclamantului – avocatul Ion Cerga a prezentat instanţei dovada citării publice a pârâtului, anunţul fiind inserat în publicaţia periodică – Săptămânalul juridic „Dreptul-Anunţuri”, Anul XXV, nr. 21 (1096) din data de vineri, 5 iunie 2026, pagina 13 *(f.d. 58-61).*

Aprecierea instanţei de judecată.

Audiind participanţii la proces asupra acţiunii, examinând materialele dosarului şi înscrisurile probatorii administrate, precum şi verificând argumentele invocate de reclamant şi obiecţiile formulate de pârâtă în referinţă, instanţa de judecată concluzionează că cererea de chemare în judecată înaintată de ***** este neîntemeiată şi urmează a fi respinsă, din următoarele considerente.

Din sensul art. 5 din Codul de procedură civilă, *orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime. Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistenţă a legislaţiei, de imperfecţiune, coliziune sau obscuritate a legislaţiei în vigoare. Renunţarea uneia dintre părţi la dreptul de a se adresa în judecată prin încheierea în prealabil a unei convenţii nu are efect juridic, cu excepţia cazurilor de încheiere, în condiţiile legii, a unei convenţii arbitrale.*

Potrivit art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, *instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.*

În temeiul art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, *la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.*

Conform art. 239 Codul de procedură civilă, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.*

În şedinţa de judecată şi din materialele cauzei, instanţa a constatat că, la 25 octombrie 2011, pârâtul ***** a devenit titular al Autorizaţiei nr. 041817, prin care i-a fost conferit dreptul de arendă asupra locului de veci situat în cimitirul „Sf. Lazăr", cartierul ***** st., cavou *(f.d. 9).*

Prin înscrisul întocmit olograf şi intitulat „Contract de predare a cavoului funerar", la data de 3 februarie 2019, pârâtul ***** a transmis reclamantului ***** dreptul de proprietate în privinţa cavoului nr. 5, rândul 3, sectorul 116, cu autorizaţia nr. 041817. Din cuprinsul înscrisului rezultă că, ***** a primit suma de 40 000 lei şi a declarat că, nu are şi nu va avea niciun fel de pretenţii faţă de ***** *(f.d. 14, 15-16 traduse).*

Reclamantul a prezentat, de asemenea, paşaportul mortuar nr. 269/2022 din 12 aprilie 2022, privind defuncta *****, decedată la 10 aprilie 2022 în oraşul München, Germania *(f.d. 18 tradus).*

La 26 mai 2025, ***** s-a adresat pârâţilor Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" şi ***** cu cerere prealabilă, prin care a solicitat:

1. Prezentarea cet. ***** la Î.M. „Combinatul Servicii Funerare", pentru efectuarea formalităţilor în vederea înlocuirii contractului şi eliberarea unei noi autorizaţii de arendă a locului de veci (covac) la cimitirul, situat în cart. 116, rândul nr. 5, loc. nr. 34 (conform Autorizaţiei nr. 041817 din 25.10.2001), pe numele său, în locul actualului contractat, domnul *****;

2. De la Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" asigurarea efectuării acţiunii şi înlocuirea contractantului şi eliberarea unei noi autorizaţii de arendă a locului de veci (covac) la cimitirul, situat în cart. 116, rândul nr. 5, loc. nr. 34 (conform Autorizaţiei nr. 041817 din 25.10.2001), pe numele său, în locul actualului contractat, domnul *****. *(f.d. 20-21)*

Ca urmare, potrivit adeverinţei la plicul restituit în adresa reclamantului, cererea prealabilă expediată pârâtului ***** a fost returnată la 9 iulie 2025, cu menţiunea „nereclamat" *(f.d. 21 verso).*

În acelaşi context, prin răspunsul nr. 75/193 din 11 iunie 2025, Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" a respins cererea prealabilă formulată de *****, prin care acesta a solicitat înlocuirea contractului şi eliberarea unei noi autorizaţii de arendă a locului de înhumare, motivând că nu a fost prezentată dovada încheierii unui contract valabil de donaţie a cavoului, autentificat notarial, iar achitarea taxelor de întreţinere a cimitirului nu conferă drepturi asupra cavoului.

Totodată, Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" a invocat prevederile pct. 16 din Hotărârea Guvernului nr. 1072/1998 şi pct. 3.5 din Decizia CMC nr. 4/11 din 15 aprilie 2010, potrivit cărora lotul arendat poate trece în posesia unei alte persoane doar dacă aceasta este membru al familiei arendaşului, la decizia acestuia sau ca moştenitor, iar, în speţă, nu a fost demonstrată existenţa unei legături de rudenie între ***** şi *****, astfel încât cererea a fost respinsă ca neîntemeiată şi nefondată (f.d. 29-31).

În vederea confirmării achitării taxelor aferente locului de veci, reclamantul a prezentat la materialele dosarului:

- chitanţa nr. 017224F din 10 aprilie 2025 pentru prestarea serviciilor funerare, cim. 116-5-3 st., în sumă de 240 lei cu titlu de întreţinerea cimitirului, 1 loc pentru anul 2025, achitat de ***** *(f.d. 24);*

- chitanţa nr. 66844 din 14 aprilie 2022 pentru prestarea serviciilor funerare, înhumarea la cimitirul Sf. Lazar la 15 aprilie 2022, a defunctei *****., în sumă de 1268 lei *(f.d. 25);*

- chitanţa nr. 004808F din 14 aprilie 2022 pentru prestarea serviciilor funerare, cim. 116-5-3 st., în sumă de 1200 lei cu titlu de întreţinerea cimitirului, 1 loc pentru perioada 2012-2021, achitat de ***** *(f.d. 26).*

Drept urmare, constatând lipsa diligenţei pârâţilor la satisfacerea cererii prealabile, la data de 7 august 2025, ***** s-a adresat instanţei de judecată cu acţiune, în principal, solicitând:

- Constatarea valabilităţii transmiterii dreptului de folosinţă asupra locului de veci menţionat de la ***** către *****;

- Obligarea Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" la modificarea datelor în Registrul său, în sensul înregistrării lui *****, în calitate de titular al dreptului de folosinţă;

- Obligarea Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" la eliberarea unei noi autorizaţii de arendă a locului de veci pe numele lui *****.

Instanţa apreciază că, prin raportare la pretenţiile formulate, raportul juridic litigios este determinat de pretinsa transmitere de la ***** către ***** a drepturilor asupra cavoului şi locului de înhumare, precum şi de refuzul Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" de a recunoaşte această transmitere prin modificarea titularului Autorizaţiei nr. 041817 şi eliberarea unei noi autorizaţii pe numele reclamantului.

Prin urmare, obiectul juridic al acţiunii îl constituie verificarea existenţei şi valabilităţii temeiului juridic în baza căruia reclamantul pretinde că a dobândit dreptul de folosinţă asupra locului de veci de la titularul iniţial al Autorizaţiei nr. 041817, precum şi, ca pretenţii subsecvente, obligarea ÎM „Combinatul Servicii Funerare" la modificarea evidenţelor şi eliberarea unei noi autorizaţii.

În consecinţă, soluţionarea pretenţiilor privind modificarea datelor din evidenţa ÎM „Combinatul Servicii Funerare" şi eliberarea unei noi autorizaţii este condiţionată de stabilirea prealabilă a existenţei unui temei juridic valabil pentru transmiterea dreptului de la titularul iniţial, *****, către reclamant.

Instanţa reţine că raporturile juridice privind rezervarea, folosirea şi transmiterea locurilor de înhumare sunt supuse unui regim juridic special, astfel încât acestea nu pot fi analizate exclusiv prin prisma regulilor generale ale Codului civil privind locaţiunea, cesiunea sau transmiterea drepturilor patrimoniale.

Conform punctului 1 din Regulamentul cu privire la cimitire, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1072 din 22 octombrie 1998, *în Republica Moldova cimitirele se află în subordinea administraţiei publice locale, iar înmormântările şi reînmormântările se efectuează în conformitate cu prevederile Regulamentului.*

În conformitate cu pct. 13 din Regulamentul citat, *locurile de înmormântare din cimitire pot fi rezervate pe termen nelimitat.*

Conform pct. 16 din acelaşi Regulament, *unei familii i se poate rezerva nu mai mult de trei locuri de înmormântare, cu recomandarea de a construi un cavou. În aceste locuri (cavou) pot fi înmormântaţi titularul rezervării, soţul (soţia), precum şi rudele apropiate.* ***Ele pot fi transmise numai prin moştenire sau donaţie.***

Această reglementare este coroborată cu pct. 3.5 din Regulamentul funcţionării cimitirelor din oraşul Chişinău, aprobat prin Decizia Consiliului Municipal Chişinău nr. 4/11 din 15 aprilie 2010, potrivit căruia *posesorul certificatului de arendă dispune de lotul arendat numai în scop de înhumare.* ***Lotul arendat poate trece în posesia unei alte persoane, dacă acesta este membru al familiei arendaşului la decizia lui sau ca moştenire.*** *Arendaşul îşi asumă responsabilitatea pentru întreţinerea mormântului şi a lotului,* iar, pct. 3.7 din acelaş act stabileşte că, *concesiunea se înscrie în registru, în baza căruia se eliberează autorizaţia corespunzătoare.*

Totodată, pct. 3.16 prevede că *Guvernul Republicii Moldova, Primăria sau oricare persoană juridică sau fizică are dreptul să achite total sau parţial taxa pentru lot.*

Din înscrisul întocmit olograf de ***** şi intitulat „Contract de predare a cavoului funerar" din 3 februarie 2019, ***** pretinde că, a transmis reclamantului „dreptul de proprietate" asupra cavoului, în schimbul sumei de 40 000 lei. Prin urmare, chiar după conţinutul înscrisului, transmiterea invocată de reclamant nu a fost realizată cu titlu gratuit, prin donaţie, ci a avut la bază plata unei sume de bani.

Instanţa reiterează că, norma specială din pct. 16 din Regulamentul, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1072/1998 prevede limitativ că respectivele locuri/cavouri pot fi transmise numai prin moştenire sau donaţie. Prin urmare, transmiterea cu titlu oneros, în forma unei pretinse vânzări sau a unei convenţii contra unei sume de bani, nu se încadrează în modurile de transmitere prevăzute de norma specială.

În acest sens, nu poate fi primită susţinerea reclamantului că, în lipsa unei interdicţii exprese, dreptul asupra locului de veci putea fi transmis în temeiul principiului libertăţii contractuale. Reglementarea specială nu doar că stabileşte destinaţia lotului şi condiţiile de folosire a acestuia, ci indică în mod expres modalităţile prin care cavoul poate fi transmis unei alte persoane.

Prin urmare, lipsa unei formule privind interzicerea vânzării, nu poate fi interpretată ca instituind libertatea de a utiliza orice altă modalitate de transmitere decât cele prevăzute expres de regulament.

*Referitor la cerinţa privind constatarea valabilităţii transmiterii dreptului de folosinţă asupra locului de veci menţionat de la ***** către *****, instanţa reţine următoarele.*

Instanţa de judecată reţine că, înscrisul în baza căruia reclamantul pretinde transmiterea dreptului este datat cu 3 februarie 2019. În aceste condiţii, condiţiile de valabilitate ale actului juridic urmează a fi apreciate prin prisma legislaţiei civile aplicabile la data încheierii acestuia, deci potrivit Codului civil în redacţia de până la 1 martie 2019. Astfel, instanţa de judecată statuează că, pentru situaţiile juridice constituite anterior datei de 1 martie 2019, condiţiile de valabilitate urmează a fi examinate potrivit Codului civil în redacţia aplicabilă până la această dată.

Potrivit art. 212 lit. a) din Codul civil în redacţia în vigoare până la 1 martie 2019, *forma autentică a actului juridic era obligatorie, dacă actul juridic are ca obiect înstrăinarea bunurilor imobile sau grevarea acestora cu drepturi reale limitate, cu excepţia cazurilor prevăzute expres de lege.*

Conform art. 213 alin. (1) din aceeaşi redacţie, *nerespectarea formei autentice atrage nulitatea actului juridic.*

În speţă, înscrisul sub semnătură privată prezentat de reclamant, prin care se pretinde transmiterea în schimbul sumei de 40 000 lei a dreptului de proprietate asupra cavoului, nu întruneşte condiţia legală de formă a actului juridic translativ de proprietate asupra unui bun imobil.

Mai mult, înscrisul nu constituie un act prin care Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" sau autoritatea publică locală să fi consimţit la substituirea titularului Autorizaţiei nr. 041817, astfel încât convenţia dintre ***** şi ***** nu poate produce, prin simpla sa încheiere, efectul de modificare a evidenţelor ţinute de administratorul cimitirului.

Totodată, instanţa nu poate reţine că, sunt întrunite condiţiile pentru aplicarea art. 213 alin. (2) din Codul civil în redacţia de până la 1 martie 2019. Deşi această normă permitea declararea valabilităţii unui act juridic neautentificat atunci când una dintre părţi îl executase total sau parţial, iar cealaltă se eschiva de la autentificarea notarială, aplicarea sa era condiţionată de faptul ca actul juridic să nu conţină elemente care contravin legii.

Or, în prezenta cauză, impedimentul juridic nu constă exclusiv în nerespectarea formei autentice. Din cuprinsul înscrisului rezultă că, transmiterea cavoului a fost realizată cu titlu oneros, în schimbul sumei de 40 000 lei, în timp ce pct. 16 din Hotărârea Guvernului nr. 1072/1998 admite transmiterea cavoului ***numai prin moştenire sau donaţie***. Prin urmare, actul invocat de reclamant contravine însăşi modalităţii de transmitere stabilite prin norma specială, astfel încât nu sunt întrunite condiţiile pentru declararea valabilităţii sale în temeiul art. 213 alin. (2) din Codul civil.

În continuare, instanţa de judecată relevă că nu poate fi reţinut argumentul reclamantului privind aplicarea prin analogie a normelor referitoare la locaţiune şi cesiunea locaţiunii.

De altfel, potrivit art. 5 alin. (1) din Codul civil, *în cazul nereglementării prin lege ori prin acord al părţilor şi lipsei de uzanţe, raporturilor prevăzute la art.2 li se aplică, dacă aceasta nu contravine esenţei lor, norma legislaţiei civile care reglementează raporturi similare (analogia legii)*.

Totodată, alin. (3) al aceluiaşi articol prevede că, *nu se admite aplicarea prin analogie a normelor care limitează drepturile civile sau care stabilesc răspundere civilă.*

În speţă însă, nu există o lacună normativă care ar justifica recurgerea la analogie. Regimul juridic al locurilor de înhumare este reglementat prin norme speciale, inclusiv în ceea ce priveşte persoanele în al căror folos poate fi utilizat lotul şi modalităţile prin care cavoul poate fi transmis. Prin urmare, aplicarea prin analogie a normelor generale privind locaţiunea nu poate înlătura sau modifica cerinţele stabilite expres de reglementarea specială.

Mai mult, chiar dacă raportul juridic ar fi analizat prin prisma normelor generale privind locaţiunea, art. 1270 din Codul civil stabileşte că, locatarul poate cesiona locaţiunea numai cu consimţământul locatorului. În speţă nu s-a constatat existenţa consimţământului Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" pentru substituirea titularului şi nici a unui act juridic încheiat cu participarea acesteia în acest sens.

De asemenea, instanţa reţine că, reclamantul confundă două aspecte juridice distincte: pretinsa dobândire a dreptului asupra cavoului şi dobândirea dreptului de arendă asupra lotului de teren, reflectat prin Autorizaţia nr. 041817. Din constatările instanţei rezultă că această autorizaţie i-a conferit lui ***** dreptul de arendă asupra locului de veci, fără ca reclamantul să fi prezentat un act juridic prin care administratorul cimitirului sau autoritatea publică locală să fi transmis către acesta dreptul de arendă ori să fi consimţit la substituirea titularului autorizaţiei.

Prin urmare, chiar şi admiţând, prin ipoteză că, înscrisul dintre ***** şi ***** ar produce anumite efecte între semnatarii acestuia cu privire la cavou, un asemenea înscris nu constituie, în lipsa respectării regimului juridic special, temei suficient pentru transferul dreptului de arendă şi pentru obligarea Î.M. „Combinatul Servicii Funerare" la modificarea titularului autorizaţiei.

Suplimentar, instanţa de judecată reţine că, nici argumentul reclamantului ***** privind achitarea taxelor nu poate conduce la admiterea acţiunii.

Din înscrisurile examinate rezultă că, reclamantul a achitat taxa de întreţinere a cimitirului pentru anul 2025 în sumă de 240 lei, precum şi o sumă aferentă serviciilor funerare prestate cu ocazia înhumării soţiei sale, în timp ce taxa de întreţinere pentru perioada 2012–2021, în sumă de 1200 lei, a fost achitată de *****.

Or, potrivit pct. 3.16 din Regulamentul funcţionării cimitirelor din oraşul Chişinău, plata totală sau parţială a taxei pentru lot poate fi efectuată de orice persoană fizică sau juridică. În acest sens, rezultă că, faptul achitării unei asemenea taxe nu constituie temei pentru dobândirea sau transmiterea calităţii de titular al dreptului asupra locului de înhumare.

În continuare, instanţa concluzionează că, faptul că pe locul respectiv din cimitirul Sf. Lazar, la 15 aprilie 2022 a fost înhumată ***** nu demonstrează dobândirea de către reclamant a calităţii de titular al Autorizaţiei nr. 041817. Din materialele cauzei rezultă doar faptul prezentării paşaportului mortuar nr. 269/2022 privind defuncta *****.

De asemenea, argumentul privind aplicarea ştampilei ÎM „Combinatul Servicii Funerare" pe certificatul de deces nu poate constitui temei pentru recunoaşterea transmiterii dreptului, întrucât, potrivit explicaţiilor pârâtei consemnate în referinţă, această ştampilă are caracter informativ şi tehnic, fiind utilizată pentru verificarea procedurilor necesare înhumării şi nu pentru recunoaşterea drepturilor beneficiarilor asupra locurilor de înhumare.

Invocarea art. 438 şi 439 din Codul civil nu poate conduce la admiterea pretenţiei privind obligarea ÎM „Combinatul Servicii Funerare" la modificarea datelor în Registrul său, în sensul înregistrării lui *****, în calitate de titular al dreptului de folosinţă. Aceste dispoziţii reglementează mecanismul de rectificare a unei înregistrări care nu corespunde situaţiei juridice reale şi presupun existenţa prealabilă a unui drept valabil, iar nu constituirea prin rectificare a unui drept care nu a fost dobândit în condiţiile legii. Situaţia juridică reală trebuie să rezulte din recunoaşterea titularului în forma cerută de lege ori dintr-o hotărâre judecătorească irevocabilă prin care a fost admisă acţiunea de fond.

În speţă, întrucât reclamantul nu a demonstrat existenţa unui act juridic valabil prin care dreptul titularului iniţial să fi trecut asupra sa, nu există temei pentru modificarea evidenţelor ÎM „Combinatul Servicii Funerare” şi nici pentru eliberarea unei noi autorizaţii pe numele reclamantului.

Instanţa nu poate reţine nici argumentul reclamantului întemeiat pe art. 8 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului. Jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului confirmă că anumite chestiuni privind înmormântarea şi relaţia persoanei cu locul de înhumare pot intra în sfera art. 8, însă această jurisprudenţă nu consacră un drept necondiţionat al unei persoane de a dobândi calitatea juridică de titular al unui loc de înhumare printr-o convenţie care nu respectă condiţiile de drept intern.

În cauza *Elli Poluhas Dödsbo c. Suediei*, nr. 61564/00, §25, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reţinut că, examinarea unei cereri privind transferul unui loc de înhumare presupune punerea în balanţă a interesului individual şi a interesului societăţii de a asigura respectarea caracterului inviolabil al mormintelor şi a apreciat că aceasta constituie o chestiune atât de importantă şi sensibilă, încât statelor trebuie să li se recunoască o marjă largă de apreciere. La §28, Curtea a concluzionat că, autorităţile suedeze au luat în considerare toate circumstanţele relevante şi le-au cântărit cu atenţie unele în raport cu altele; motivele invocate de acestea pentru refuzul transferului urnei au fost relevante şi suficiente; iar autorităţile naţionale au acţionat în cadrul marjei largi de apreciere care le-a fost acordată în astfel de chestiuni.

Prin urmare, invocarea art. 8 din Convenţie nu poate avea ca efect înlăturarea normelor interne speciale care reglementează modalităţile de transmitere a cavoului şi condiţiile schimbării titularului autorizaţiei.

În aceste circumstanţe, instanţa constată că, reclamantul nu a demonstrat dobândirea valabilă a dreptului pretins asupra locului de veci şi nu a prezentat un act juridic care, potrivit cadrului normativ aplicabil, să constituie temei pentru schimbarea titularului Autorizaţiei nr. 041817.

Mai mult, înscrisul din 3 februarie 2019, invocat de reclamant, nu este apt să producă efectul juridic solicitat, întrucât transmiterea pretinsă a fost realizată cu titlu oneros, în schimbul sumei de 40 000 lei, în timp ce reglementarea specială permite transmiterea cavoului numai prin moştenire sau donaţie.

Or, potrivit art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel*, iar potrivit art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, *instanţa apreciază probele în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.*

În speţă, înscrisul din 3 februarie 2019 nu poate produce efectul juridic pretins de reclamant, întrucât, pe de o parte, nu corespunde formei autentice cerute de lege pentru înstrăinarea unui bun imobil, iar, pe de altă parte, modalitatea de transmitere cu titlu oneros nu se încadrează în modalităţile de transmitere prevăzute de reglementarea specială a cavourilor şi locurilor de înhumare.

În lipsa unui temei juridic valabil pentru dobândirea dreptului de către *****, pretenţia privind constatarea valabilităţii transmiterii dreptului de folosinţă este neîntemeiată. Pe cale de consecinţă, sunt neîntemeiate şi pretenţiile accesorii privind obligarea ÎM „Combinatul Servicii Funerare” la modificarea datelor din registru şi la eliberarea unei noi autorizaţii de arendă pe numele reclamantului.

Având în vedere cele expuse, instanţa reţine că reclamantul, potrivit art. 117 alin. (1) şi art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nu a prezentat nicio probă pertinentă, concludentă şi admisibilă care să susţină temeinicia pretenţiilor deduse judecăţii.

De asemenea, toate afirmaţiile şi susţinerile formulate de reclamant, precum şi cele prezentate de reprezentantul său în acţiune şi reiterate pe parcursul procesului, sunt vădit lipsite de fundament juridic, fiind apreciate de instanţă ca neîntemeiate şi lipsite de un raţionament pertinent raportat la situaţia de fapt şi de drept dedusă judecăţii.

Totodată, instanţa reaminteşte că, în conformitate cu art. 6 alin. (1) din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul la un proces echitabil, desfăşurat într-un termen rezonabil, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită prin lege. În exercitarea rolului său, instanţa are obligaţia de a reflecta în hotărâre motivele care au stat la baza concluziilor sale privind admiterea sau respingerea probelor, precum şi justificarea alegerii anumitor probe în detrimentul altora.

În sprijinul acestui principiu, este relevant şi Avizul nr. 11 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni, adresat Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, care prevede că obligaţia motivării nu presupune un răspuns formal la fiecare argument formulat de părţi, ci doar la cele relevante pentru soluţionarea litigiului. Întinderea acestei obligaţii poate varia în funcţie de natura hotărârii, complexitatea cauzei, practica judiciară şi particularităţile sistemului de drept.

Sintetizând cele expuse mai sus şi examinând probatoriul administrat la dosar prin raportarea acestuia la prevederile art. 118, 121 – 122 din Codul de procedură civilă, instanţa reiterează că acţiunea înaintată de ***** cu privire la constatarea valabilităţii transmiterii dreptului de folosinţă, este neîntemeiată şi urmează a fi respinsă integral.

în conformitate cu art. 236, art. 238-241 Cod de procedură civilă,

h o t ă r ă ş t e:

Se respinge ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de ***** către Întreprinderea Municipală „Combinatul Servicii Funerare” şi ***** cu privire la constatarea valabilităţii transmiterii dreptului de folosinţă.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Centru în termen de 30 zile de la data pronunţării dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chişinău, sediul Centru.

Preşedintele şedinţei,
judecător *Eugenia Culinca*